

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№10

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

10-jild
10-son
Oktyabr, 2026

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik (Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor)

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Ubaydullayev G‘ayrat Zuvaytovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Xo‘janova Gulshoda Otamurodovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Учредитель:

Каршинский государственный технический университет

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук, профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в электронной форме и публикуется через официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал «Инновационная экономика» включён в перечень национальных научных изданий на основании решения Президиума Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 5 апреля 2025 года № 369.

В журнале публикуются статьи по следующим рубрикам:

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик (Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор (Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор, (Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик (НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор (Таджикистанский аграрный университет им. Ш. Шотемура)

Габдуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент (Национальный исследовательский университет «Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник (Российского университета дружбы народов имени П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент (Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н., профессор (Национальная академия наук Республики Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор (Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор, академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-заде Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбонович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Эркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамишнур Шухратовна - д.э.н. (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Убайдуллаев Гайрат Зувайтович - к.э.н., доцент

Ходжакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишиервич - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Алимова Муниса Юлчиевна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Эргашева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н. (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Жонузов Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Ходжанова Гулшода Отамуродовна - д.ф.э.н. (PhD), доцент

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н. (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н. (PhD)

Панжиев Самижон Аликулович - PhD, доцент

RAQAMLI PLATFORMALAR SHAROITIDA YENGIL SANOAT KICHIK VA O'RTA KORXONALARIDA INSON KAPITALIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

Zokirov Ulug'bek Inom o'g'li

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В МАЛЫХ И СРЕДНИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ ЛЁГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ

Зокиров Улугбек Ином угли

EFFICIENCY OF HUMAN CAPITAL UTILIZATION IN LIGHT-INDUSTRY SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF DIGITAL PLATFORMS

Zokirov Ulugbek Inom ugli

Annotatsiya: Maqolada raqamli platformalar sharoitida yengil sanoat kichik va o'rta korxonalarida inson kapitalidan foydalanish samaradorligini belgilovchi omillar xalqaro tadqiqotlar va OECD (2023) ma'lumotlari asosida tahlil qilinadi. Adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, xodimlarning raqamli ko'nikmalari raqamli resurslarning natijaga ta'sirini o'zgartiradi, bu ta'sirning kuchi esa korxona o'lchamiga bog'liq.

Kalit so'zlar: raqamli platforma, inson kapitali, raqamli ko'nikmalar, yengil sanoat, kichik va o'rta korxonalar, samaradorlik.

Аннотация: В статье на основе международных исследований и данных ОЭСР (2023) анализируются факторы, определяющие эффективность использования человеческого капитала в малых и средних предприятиях лёгкой промышленности в условиях цифровых платформ. Обзор показывает, что цифровые навыки сотрудников изменяют влияние цифровых ресурсов на результаты, причём сила этого влияния зависит от размера предприятия.

Ключевые слова: цифровая платформа, человеческий капитал, цифровые навыки, лёгкая промышленность, малые и средние предприятия, эффективность.

Abstract: The article examines what determines the efficiency of human capital use in light-industry SMEs operating on digital platforms, drawing on recent international studies and OECD (2023) data for Uzbekistan. The reviewed evidence suggests that employees' digital skills condition the effect of digital resources on firm performance, and that this effect varies with firm size.

Keywords: digital platforms, human capital, digital skills, light industry, SMEs, efficiency.

KIRISH

Raqamli platformalar kichik va o'rta korxonalar uchun bozorga chiqish, to'lov, logistika va mijoz bilan aloqa xarajatlarini kamaytiruvchi infratuzilmaga aylandi. Biroq platformaga ulanish o'z-o'zidan natija bermaydi:

uning imkoniyatlaridan foydalanish korxonada ishlaydigan odamlarning ko'nikmalari, bilimi va tashkiliy sharoitiga bog'liq. Shu sababli inson kapitalining mavjudligi emas, undan foydalanish samaradorligi tadqiqotning markaziy masalasiga

aylanmoqda. O'zbekiston uchun mavzu amaliy ahamiyatga ega. 2025-yilda to'qimachilik sanoatida ishlab chiqarish hajmi 134 trln so'mni, eksport 2,5 mlrd dollarni tashkil etgan, sohada 623 ming kishi band bo'lgan; 2026-yil uchun eksport maqsadi 3,3 mlrd dollar etib belgilangan⁶². Shu bilan birga elektron tijorat platformalari soni 36 tadan 115 taga yetgan, onlayn savdo 22,7 trln so'mga yoki chakana savdoning 4,6 foiziga erishgan⁶³.

OECD (2023) hisobotiga ko'ra, O'zbekistonda raqamlashtirishning asosiy to'siqlaridan biri: menejerlar va xodimlarning raqamli ko'nikmalari yetishmasligi, firma darajasidagi ko'nikmalar bo'yicha ma'lumotlarning kamligi va raqamli malaka oshirish rag'batlarining asosan IT Park va IT va biznes jarayonlarini tashqaridan bajarish xizmatlari sohasi bilan cheklanishidir⁶⁴. Demak, platformalar soni ko'payishi bilan inson kapitali tomonidagi cheklov kuchayishi mumkin.

Nazariy asos sifatida inson kapitali nazariyasi⁶⁵ va resurslarga asoslangan qarash⁶⁶ xizmat qiladi. Adabiyotda esa uch yo'nalish ajraladi: raqamli transformatsiya va inson kapitalining firma samaradorligiga ta'siri⁶⁷, texnologiyani qabul qilish va undan foydalanish omillari⁶⁸ hamda to'qimachilik va moda sanoatida raqamli texnologiyalar bo'yicha sharh⁶⁹. Maqolaning maqsadi global raqamli platformalar (B2B/B2C) sharoitida yengil sanoat kichik va o'rta korxonalarida inson kapitalidan foydalanish samaradorligini belgilovchi omillarni nazariy-analitik sharh asosida tizimlashtirish va uni oshirish mexanizmining konseptual modelini asoslash. Buning uchun quyidagi vazifalar belgilandi: inson kapitali va platforma samaradorligi bo'yicha asosiy yondashuvlarni solishtirish; xalqaro empirik natijalardan yengil sanoat kichik va o'rta korxonalari uchun xulosa chiqarish mumkin bo'lgan qismini ajratish; OECD (2023) ma'lumotlari asosida O'zbekiston sharoitidagi cheklovlarni aniqlash; konseptual model va mexanizm elementlarini taklif etish.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Inson kapitali nazariyasida bilim va ko'nikmalar ishlab chiqarish omili sifatida qaraladi: ta'lim va mashg'ulotga sarflangan mablag' kelgusida unumdorlik va daromad ko'rinishida qaytadi. Resurslarga asoslangan qarashga ko'ra esa raqobat ustunligini faqat qimmatli, noyob, taqlid qilish qiyin va almashtirib bo'lmaydigan resurslar beradi. Ikkala qarashni birlashtirsak, platforma

texnologiyasi bozorda hamma uchun ochiq bo'lgani sababli o'zi ustunlik bermaydi; ustunlik uni korxonaga xos ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirishdan kelib chiqadi.

Raqamli resurslar, ko'nikmalar va firma o'lchami. Thy (2026) Vietnamning 7708 ta korxonasi (GSO 2023-yil so'rovlari) ma'lumotlari asosida raqamli marketing, texnologik innovatsiya va raqamli yo'nalganlikning savdo tushumi hamda unumdorlikka ta'sirini mikro, kichik va o'rta korxonalar bo'yicha alohida baholagan. Raqamli marketing xarajati uch guruhda ham natija bilan ijobiy bog'langan; texnologik innovatsiya esa mikro korxonalarda ahamiyatsiz, kichik va o'rtalarda ahamiyatli bo'lgan. Xodimlarning raqamli ko'nikmalari mikro korxonalarda raqamli marketing samarasini kuchaytirgan (o'zaro ta'sir koeffitsiyenti 0,035), kichik va o'rta korxonalarda esa bevosita ta'siri kattaroq bo'lgan (taxminan 0,31 va 0,64). Muallif resurslarga asoslangan qarashni firma o'lchamiga bog'liq holda aniqlashtirish kerak, degan xulosaga keladi.

Texnologiyani qabul qilish. Susanty va boshq. (2025) Indoneziyaning Markaziy Yava viloyatidagi to'qimachilik va kiyim-kechak korxonalarida ($n = 125$) UTAUT modelini kengaytirib, PLS-SEM orqali tekshirgan. Kutilayotgan samaradorlik, foydalanish qulayligi, ishonch, raqobat bosimi va davlat yordami qabul qilish niyatiga ta'sir qilgan; haqiqiy foydalanish nomoliyaviy ($\beta = 0,57$) va moliyaviy ($\beta = 0,47$) natijalarga ijobiy ta'sir ko'rsatgan.

Glogar va boshq. (2025) 135 ta nashrni ko'rib chiqib, Industry 4.0 texnologiyalari (IoT, sun'iy intellekt, blokcheyn, CAD-CAM, raqamli bosma, 3D vizualizatsiya) to'qimachilik va moda sanoatida samaradorlik, moslashuvchanlik va barqarorlikni oshirishini ko'rsatgan; shu bilan birga tartibga solish asoslari, fanlararo hamkorlik va ko'nikmalarni rivojlantirishga sarmoya muvaffaqiyatning asosiy shartlari sifatida qayd etilgan.

METODOLOGIYA

Tadqiqotda raqamli platformalar sharoitida yengil sanoat kichik va o'rta korxonalarida inson kapitalidan foydalanish samaradorligini o'rganish uchun nazariy va qiyosiy tahlil usullari qo'llanildi. Metodologiya xalqaro tadqiqotlar va OECD (2023) hisoboti tahliliga tayangan holda shakllantirildi.

NATIJALAR VA TAHLIL

1-jadvalda asosiy empirik manbalar inson kapitali nuqtai nazaridan solishtirilgan.

⁶² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti (president.uz), 23.12.2025, to'qimachilik sanoati ko'rsatkichlari.

⁶³ Istiqbolli loyihalar milliy agentligi (ILMA); Kursiv, 17.02.2026, elektron tijorat platformalari va onlayn savdo ko'rsatkichlari.

⁶⁴ OECD. Digital Skills for Private Sector Competitiveness in Uzbekistan. Paris: OECD Publishing, 2023. <https://doi.org/10.1787/6c54f447-en>

⁶⁵ Becker G.S. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. New York: Columbia University Press, 1964. Schultz T.W. Investment in Human Capital // American Economic Review. 1961. Vol. 51, No. 1. P. 1–17.

⁶⁶ Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage // Journal of Management. 1991. Vol. 17, No. 1. P. 99–120.

<https://globalsciencehub.uz/index.php/IE/uz>

⁶⁷ Thy N.G. Digital marketing and moderating effect of digital skills on SMEs' success in an emerging market (Vietnam) // International Journal of Innovation Studies. 2026. Vol. 10. Art. 100196. <https://doi.org/10.1016/j.ijis.2026.100196>

⁶⁸ Susanty A., Puspitasari N.B., Siahaan G.S., Setiawan S., Syafrudin M. Factors influencing the intention of textile and garment SMEs to adopt digital technologies and its impact on performance // Scientific Reports. 2025. Vol. 15. Art. 20807. <https://doi.org/10.1038/s41598-025-94625-7>

⁶⁹ Glogar M., Petrak S., Mahnić Naglič M. Digital Technologies in the Sustainable Design and Development of Textiles and Clothing: A Literature Review // Sustainability. 2025. Vol. 17, No. 4. Art. 1371. <https://doi.org/10.3390/su17041371>

Asosiy manbalarning qiyosiy tahlili⁷⁰

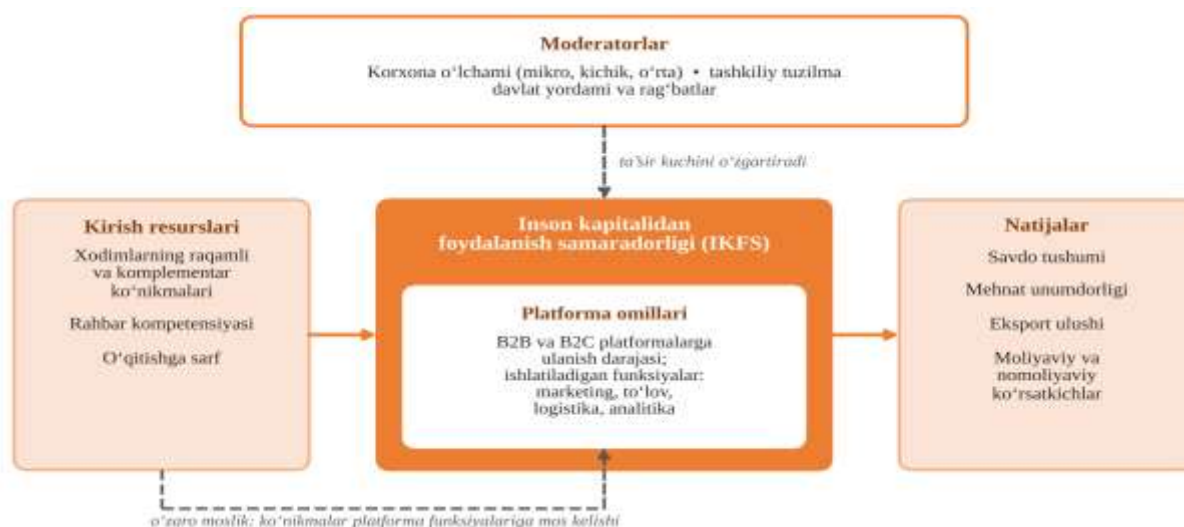
Mezon	Thy (2026)	Susanty va boshq. (2025)	Glogar va boshq. (2025)
Mamlakat, ob'ekt	Vietnam, mikro/kichik/o'rta korxonalar	Indoneziya, to'qimachilik va kiyim korxonalari	Xalqaro, to'qimachilik va moda sanoati
Usul, tanlanma	OLS, n = 7708	PLS-SEM, n = 125	Adabiyot sharhi, 135 nashr
Inson kapitali	Xodimlar raqamli ko'nikmalari (moderator)	Alohida o'zgaruvchi yo'q	Ko'nikmalar va ta'limga sarmoya (shart sifatida)
Firma o'lchami	Alohida baholangan	Hisobga olinmagan	Hisobga olinmagan
Asosiy natija	Natijaga ta'sir o'lchamiga bog'liq	Foydalanish moliyaviy va nomoliyaviy natijani oshiradi	Industry 4.0 samaradorlik va barqarorlikni oshiradi

1-jadvalda tanlangan manbalar ikki jihatdan solishtirilgan: ular qaysi sohani o'rgangan va inson kapitalini qanday hisobga olgan. Taqqoslash shuni ko'rsatadiki, mavjud tadqiqotlar yo texnologiyani qabul qilish natijalariga, yo sohaning texnologik rivojiga e'tibor qaratgan, inson kapitalidan foydalanish samaradorligi esa ularda markaziy mavzu bo'lmagan. Bu esa yengil sanoat kichik va o'rta korxonalarida raqamli platformalar sharoitida inson kapitalidan foydalanishni alohida o'rganish zarurligini ko'rsatadi.

O'zbekiston sharoitida OECD (2023) ma'lumotlariga ko'ra, rasmiy trening bergan firmalar ulushi 17% (mintaqa o'rtachasi 33%), kichik firmalarda 13%; o'z veb-saytiga ega firmalar 26% (Yevropa va Markaziy Osiyo o'rtachasi 63%); aholining asosiy va standart AKT ko'nikmalari 20% va 7% (OECD mamlakatlarida 43% va 32%). Shu bilan birga COVID-19 davrida firmalarning 51,2% raqamli platformadan foydalanishni boshlagan yoki kengaytirgan, bu 79 iqtisodiyot orasida ikkinchi natija bo'lgan. Demak, platformaga ulanish tez o'sgan, lekin xodimlarni o'qitish va ko'nikmalar sezilarli orqada.

Hisobotda yana quyidagilar qayd etilgan: firmalarning deyarli har to'rttadan uchasi yetarli bo'lmagan malakani jiddiy to'siq deb hisoblagan; malaka tanqisligi tufayli 20% firma investitsiya qila olmagan va 23% da aylanma kamaygan; rag'batlar asosan IT Park rezidentlari va IT/BPO sohasi bilan cheklangan; ko'plab kichik firmalar Telegram, Instagram va Facebook kabi ijtimoiy tarmoqlardan foydalanadi, qimmat vositalarni integratsiya rejasiz sotib olish esa kutilgan natija bermasligi mumkin. OECD qo'shimcha (komplementar) ko'nikmalar, ya'ni kognitiv, shaxslararo, boshqaruv va tashkiliy, yetarli emasligini ham alohida to'siq sifatida ko'rsatadi.

Tahlil natijalariga tayanib, platforma sharoitida inson kapitalidan foydalanish samaradorligi (IKFS) quyidagicha tushuniladi: korxona xodimlarining mavjud bilim va ko'nikmalari platforma imkoniyatlarini (buyurtma qabul qilish, to'lov, logistika, mijoz bilan aloqa, ma'lumot tahlili) real natijaga aylantirishdagi to'liqlik darajasi. IKFS mavjud ko'nikmalar darajasidan farq qiladi: ko'nikma bor, ammo platforma jarayonlariga ulanmagan bo'lishi mumkin. Konseptual modelda to'rt guruh omil ajratiladi (1-rasm);

1-rasm. Konseptual modelning elementlari⁷¹

⁷⁰ Muallif ishlanmasi (manbalar: Thy, 2026; Susanty va boshq., 2025; Glogar va boshq., 2025).

⁷¹ Muallif ishlanmasi (manbalar: Thy, 2026; Susanty va boshq., 2025; OECD, 2023; ILMA/Kursiv, 2026).

Modelning asosiy farazi: platforma va inson kapitali o'rtasidagi o'zaro moslik (ko'nikmalarning platforma funksiyalariga mosligi) mavjud, natijaga ta'siri o'lchamga qarab farqlanadi. Mikro korxonalar uchun bu raqamli marketing va asosiy raqamli savodxonlik, kichik

va o'rta korxonalar uchun: jarayonlarni integratsiyalash va ma'lumot tahlili ko'nikmalari bo'lishi mumkin.

OECD tavsiyalari va xalqaro natijalar asosida takomillashtirish mexanizmi to'rt bosqichdan iborat bo'lishi taklif etiladi (2-rasm).

2-rasm. Inson kapitalidan foydalanish samaradorligini oshirish mexanizmi⁷²

Bu mexanizm OECD tavsiya etgan yagona “bir darcha” tizimi bilan bog'lanishi mumkin. Mexanizm yengil sanoat uchun mo'ljallangan farazdir: uning ta'sirini baholash uchun korxona darajasidagi so'rov va regressiya yoki tarkibiy modellash zarur. Ilmiy yangilik: maqolada inson kapitalining mavjudligi emas, undan platforma sharoitida foydalanish samaradorligi alohida kategoriya sifatida ajratildi va uni firma o'lchami hamda yengil sanoat kontekstida o'lchash uchun konseptual asos taklif etildi.

XULOSA

Xalqaro natijalar firma o'lchami muhimligini ko'rsatadi: bir xil resurs mikro, kichik va o'rta korxonalarda turlicha ta'sir qiladi. O'zbekistonda platformalardan foydalanish tez kengaygan, ammo xodimlarni o'qitish va raqamli ko'nikmalar xalqaro darajadan orqada. Baholash, o'qitish, integratsiya va monitoringdan iborat mexanizm taklif etildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Becker G.S. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. New York: Columbia University Press, 1964.
2. Schultz T.W. Investment in Human Capital // American Economic Review. 1961. Vol. 51, No. 1. P. 1–17.
3. Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage // Journal of Management. 1991. Vol. 17, No. 1. P. 99–120.
4. Thy N.G. Digital marketing and moderating effect of digital skills on SMEs' success in an emerging market (Vietnam) // International Journal of Innovation

Studies. 2026. Vol. 10. Art. 100196. <https://doi.org/10.1016/j.ijis.2026.100196>

5. Susanty A., Puspitasari N.B., Siahaan G.S., Setiawan S., Syafrudin M. Factors influencing the intention of textile and garment SMEs to adopt digital technologies and its impact on performance // Scientific Reports. 2025. Vol. 15. Art. 20807. <https://doi.org/10.1038/s41598-025-94625-7>

6. Glogar M., Petrak S., Mahnić Naglić M. Digital Technologies in the Sustainable Design and Development of Textiles and Clothing: A Literature Review // Sustainability. 2025. Vol. 17, No. 4. Art. 1371. <https://doi.org/10.3390/su17041371>

7. OECD. Digital Skills for Private Sector Competitiveness in Uzbekistan. Paris: OECD Publishing, 2023. <https://doi.org/10.1787/6c54f447-en>

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti (president.uz), 23.12.2025, to'qimachilik sanoati ko'rsatkichlari.

9. Istiqbolli loyihalar milliy agentligi (ILMA); Kursiv, 17.02.2026, elektron tijorat platformalari va onlayn savdo ko'rsatkichlari.

Muallif(lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Zokirov Ulug'bek Inom o'g'li, Qarshi davlat universiteti o'qituvchisi / Зокиров Улугбек Ином угли, преподаватель Каршинского государственного университета / Zokirov Ulugbek Inom ugli, Lecturer at Karshi State University

E-mail: u-zokirov@mail.ru

⁷² Muallif ishlanmasi (OECD, 2023 tavsiyalari asosida).

<https://globalsciencehub.uz/index.php/IE/uz>

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz